

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 281.

V Ljubljani, v četrtek 6. decembra 1888.

Letnik XVI.

Kmetsko dedno pravo.

III.

△ Že nekaj tednov vrši se v državnem zboru debata o kmetskem dednem pravu. To je dokaz, da so gospodje poslanci o tem vprašanju jako različnega mnenja. Da se našemu kmetu v obče trda godi, o tem so vsi jedini, toda o pomočkih in zdravilih za to socialno rano imajo večšaki in postavodajalci različne misli. Pl. Rodbert Jagetzow trdi, da je glavni pomoček proti propadanju kmetij „neodpovedna amortizacijska renta“. Znani Schöffle uči, da je najboljšo sredstvo „inkorporacija hipotečnega kredita“. Drugi praktični ljudje priporočajo „kmetske domove“ i. t. d.

Vladna predloga pa se ne opira na nobeno teh radikalnih sredstev, ker ne veže rok in ne omejuje svobode nobenemu posestniku, marveč hoče vrediti le dedno pravo, ako posestnik umrje brez testamenta.

Generalne debate vdeležili so se z desnice v prvi vrsti poročevalec Žaček in znana jurista Madeyski in Lienbacher. Iz vseh govorov je razvidno, da je na desnici malo doktrinarizma, ker desniški poslanci vedó dobro, da edino le z lepimi besedami ničesa ne storé za kmeta. Stvar presojaajo relativno, kakor jo je predložila vlada, v nádeji, da se bo ta postava dopolnila z drugo, radikalnejšo. V obližji tovaru je morda razkosavanje zemljišč za tovarnarje koristnejše, ker si delavec z družino kupi kos zemljišča in se naveže na isti kraj; v pokrajinah pa, kjer so se srednje kmetije ohranile do sedanjih dni, je prosto razkosavanje zemljišč glavni vzrok propada kmetskega stanu. Tako sodi v obče desnica.

Levica pa si je izvolila kot pravilo: Ločeni hodimo, združeni zagovzdimo!

Strauka dr. Steinwendra odločila se je za vladno predlogo; njen načelnik je s svojim govorom celó na desnici vzbudil mnogo pozornosti. Združeno nemško

levico pa je vodil v boji vitez Chlumecky. Ta stranka še vedno prisega na evangelij liberalnega individualizma, zato se je najbolj upirala § 17., ki deželnim zborom prepušča nekaj pravic. Storili so s svojega stališča najbolje, ker so glasovali za nadrobno razpravo in potrdili načela predloge, na drugi strani pa so z visokoletečimi frazami slavili óni gospodarski liberalizem, ki je ravno dal povod novi postavi.

Posebno čudno je v tej debati vedenje poslanca dr. Kronawettera. Priznati se mu mora pridnost in nadarjenost, toda s svojim doktrinarizmom o naukih in idejah francoske revolucije se je osmešil. Kot socialni demokrat je dr. Kronawetter proti vsakemu dednemu pravu, dalje proti srednjim in malim kmetijam, ker se morejo le velika zemljišča vzdržati s tehničnimi pomočki. To pač kaže, da je marsikdo lahko dober uradnik in spreten parlamentarec, akeravno ne umeje mnogo o gospodarskih in socialnih razmerah. Levica je zelo čutila tega moža zaradi njegove odkritosrčnosti, a pri zadnji debati mu je ploskala, in s tem je označen njegov govor.

Neki levičar le nasvetoval, naj se skliče enketa, ki se bo posvetovala o pritožbah poljedelcev ter stavila primerne predloge. A take enkete se navadno dolgo posvetujejo, a malo nasvetujejo. Podobne so poizvedovanju, katero ukaže general, ako ne vé nič pametnejšega storiti. Poslanec Lienbacher je o novi postavi povedal skoraj vse, kar se more reči o tej stvari. Posneli bomo iz njegovega govora važnejše misli.

Obresti v socialnem oziru.

VII.

Kdor vzame kaj več ali kaj boljšega, kakor je posodil, je lihvar in obresti so vsak dobiček, izvirajoč iz posojila samega na sebi. Ali ni nesramna sebičnost v superlativu, ako bi prišel jaz h komu s prošnjo: napravi mi uslugo in mi posodi tisoč goldinarjev za eno leto, in bi mi oni odgovoril: posodil ti bom, ali za to uslugo mi boš plačal

50 gld. Za uslugo se gotovo ex titulo justitiae ne more nič tirjati od nikogar, najmanj pa od človeka, ki ni svoboden, kajti ko bi bil jaz svoboden, bi ne bil v zadregi, gotovo bi človeku, ki ima toliko denarja spravljene, nikdar ne obetal in ne dal 50 gld.¹⁾

Ako hoče kdo od družega kaj tirjati, mora imeti zato praven vzrok. Nekdo bi z dobrim vspehom dovršil trgovsko šolo in bi hotel začeti trgovino na svoje roke, pa nima denarja. Poiskal bi si dva tovariša, ki bi mu vložila potrebno vsoto, in kedar bi bila bilanca, delil bi se dobiček med vse tri. Dva brata bi si kupila zemljišče; enega bi oskrbovanje in delo prav veselilo, drugi bi bil pa bolehen in bi le kako lahko delo opravljal. Zemljišče bi se zboljšalo ali dražje prodalo in dobiček bi imel tudi bolehen brat, ki zemljišču ni nič pomagal. (S tem zgledom seveda nikakor ne mislim odobravati prekupovanja zemljišč.) To je družvena pogodba²⁾ in na podlagi te pogodbe se sme semtertje več tirjati, kakor se je dalo.

Upniku mora dolžnik vso škodo povrniti, ker nihče ni zavezan bližnjega bolj ljubiti kot sebe. Ako upnik tirja povračilo škode, ki jo bo vsled posojila gotovo imel ali jo je imel, ne tirja s tem obresti. Zgled naj pojasni. Upnik bi rekel: „Posodim ti že do sv. Martina ali tačas bodem pa denar sam rabil, ker moram plačati davke, ako bi jih ne plačal o pravem času, imel bi škodo (poziv-

¹⁾ Ko bi pa ravno ta človek nesel svojih 1000 gld. v ljubljansko hranilnico, in bi mu ona ponudila 40 gld. samo za to, ker jih hoče tam spraviti, ali bi smel vzeti 40 gld.? Svobodna je gotovo hranilnica v tem oziru, saj ima več milijonov premoženja? Op. vred.

²⁾ K tej družveni pogodbi lahko se prislonite še dve pogodbi, obe pravični. S prvo se trgovec zaveže garantovati posojeni, oziroma vloženi denar, z drugo pa obresti od vložnega denarja. Se vé, pri delitvi dobička trgovec pravično več zá-se terja od onega, ki je samo svoj denar vložil. Ako se vse te tri dovoljene pogodbe sklenejo med ravno istima osebama, ni bistvenega razločka od navadnega obrestnega posojila.

Op. vred.

LISTEK.

Sv. Miklavža dan.

Praznik sv. Miklavža! Ni treba človeku ni čitati umeti v koledarji, in vé, da se bliža sv. Miklavž. To pozná že iz vnanjega lica v „Zvezdi“, kjer prodajajo pozlačene brezove metle, male „Miklavžke“, dalje črno oblečene „parklje“ z zakrivljenimi rožički, rudečimi jeziki in dolgimi vilami. Nehoté se človek mora smejati tem hudobcem.

Toda k stvari! Danes je sv. Miklavž! To gotovo vé vsako krščansko dete slovensko, kajti mladina tega dneva težko pričakuje in se ga srčno raduje! Tega svetnika pozná vsakdo za svojim patronom najprej, dobro pozná tega dobrotljivega svetnika, ki v daljnih krajih kupuje dobre reči, je k nam nosi svoj godovni dan in polaga na okno ali pa v spalnice. Pozlačeni oreški, slaščice, Miklavžki iz testa, raznovrstno ovočje itd. so gotovo ljube reči otroku, in s temi Miklavž ne šteti.

Lesk rajske poezije zdí se biti deci dobrodejna postava najpriljubljenejšega svetnika, koji je mladini poseben dobrotnik. Vsem so znani ti čuti, ki prevejavajo nedolžno srce detinsko; tudi mi sanjali smo zlate sanje detinstva, in vemo, kako koprneče

in zajedno boječe smo pričakovali Miklavža. Seveda je hodil takrat še ponoči z angeljem, ki je za njim nosil darove, in spremljal ga je parkelj, ki je imel na verigi privezano metlo, na hrbtu koš — obiskoval je rodbine, v katerih je obdaroval pridne otroke, parkelj je pa na njegovo povelje pretil onim svojeglavcem, ki niso hoteli moliti, ter jim tudi dal ukusiti metlo. To je bilo strahú!

Pri nas Slovanih je torej sv. Miklavž váruh otrok; ináče je pa to pri romanskih narodih.

Na Francoskem na pr. je sv. Miklavž váruh večje ženske dece. Tú ga smatrajo za posebnega dobrotnika nedolžnih deklet.

V Valenciji na Španjskem donajajo hčere Evine v dan sv. Miklavža njemu na čast k njegovi sohi darov (torej popolnem obratno nasproti nam), cvetie, ovočja, kolačev proseč ga, naj jim prorokuje, se bodo li omožile to leto ali ne. One namreč spuščajo in pihajo v vzduh golobja peresca, in če hitreje ali počasneje zopet padajo na tla, sklepajo iz tega, kar so hotele izvedeti. Drugje zopet devojke mečejo v studence kamenčke in po trajanji padca, ko pada kamenček v vodo, bodisi daljšo ali krajšo dóbo, sklepajo tudi dóbo do — poroke.

Zopet drug način svetomiklavžkega češčenja nahajamo pri iztočnih in južnih Slovanih.

Tú sv. Miklavža jako časté, ker je dobrotnik vseh ljudi brez razločka starosti, spola in stanu kot pomočnik v nesreči in váruh v nevarnosti. Na Ruskem, kjer ga še najbolj časté, prosijo ubogi v imenu sv. Miklavža milodarov. Ruski mužík prosi ga dobre letine. Ruski vojak nosi podobo njegovo kot svetinjo na prsih, nádejaje se, da ga bode obvaroval ranjenja in vsega hudega in pomore vojski k zmagi. Ruski pomorščak moli ob času nevihte in hude ure k njemu, da bi vihar potihnil in ukrotil razburjene valove.

Slično časté in kličejo na pomoč sv. Miklavža Bolgari in Črnogorci, a tudi mi Slovenci. Naši Krakovčanje imajo podobo sv. Miklavža na cerkvenem banderu.

Iz navedenega torej uvidimo, kako v raznih deželah tudi različnim načinom časté in čislajo sv. Miklavža, h kojemu se vsak po svoje zateka v stiski in se zanaša na njegovo dobrotljivost, kar je oboje potrebno v sedanjih časih ljudem; vsled tega postal je pa naš svetnik tudi zeló priljubljen.

In parkelj? Nánj bi bil kmalu pozabil. Ali ga ni mari več na svetu? Ali se spak več ne pojavlja? Žal, da ga bolj čutimo, nego treba, a to zbog tega, da ljudje ne pozabijo nánj. Kakor se tik papirnatega Miklavža na trgu postavlja v kožuh zavrt rudečo-

tivno škodo, damnum emergens), in iti moram tačas po vino; ko bi ne šel, bi v gostilni ne imel zaslužka (negativna škoda, lucrum cessans). Dobil bi že denar na posodo ali imel bi sitnosti in troške. Ako hočeš imeti denar dalje kot do sv. Martina, mi moraš za te troške toliko-le dati.“ V tem slučaju si mislimo, da dolžnikov dobiček pri posojilu presega upnikovo škodo. Ako bi bila pa upnikova škoda večja kot dolžnikov dobiček, bilo bi pa posojilo največja neumnost¹⁾ (izvan najskrajnejše sile). To bi bilo v slučaju, ko bi upnik rekel: „Jaz ti že posodim denar ali o sv. Martinu moram davke plačati in iti po vino; ker so pa take okoliščine, da bi jaz tačas ne mogel nikjer denarja dobiti, zato mi moraš obljubiti, da mi povrneš vso zgubo, ki jo bodem imel vsled tega, da ne bodem o pravem času davka plačal in ne po vino šel.“

Včasih je upnik tudi v izvanredni nevarnosti, posojeni denar izgubiti (periculum sortis). Možnost te nevarnosti si sme tudi odškodovati. Bil bi povišan uradnik, ki si pri svoji prejšnji mali plači ni mogel ničesa prihraniti. Mora si omisliti pohištvo in drugo opravo, kar bi veljalo dva tisočaka. Šel bi prosit na posodo nekoga, in ta bi mu rekel: posodim ti, ker vem, da boš mogel vrniti v nekih letih, recimo v desetih, vsako leto po dvesto, ali ti tudi lahko prej umrješ in jaz bi se ne maral ukvarjati s tvojim pohištvom, ki bi tudi prejšnje vrednosti več ne imelo; zato mi boš skozi deset let vsako leto toliko-le dajal za odškodovanje. To ni nič drugega kot zavarovalna premija, katero bi moral uradnik plačevati kaki banki, ko bi se za deset let za dva tisoča zavaroval.

V resnični škodi in v izvanredni nevarnosti za posojilo sme torej upnik več tirjati, kakor je dal. Kaj pa, sme li več tirjati edino na podlagi državnega zakona, ki obrestni dovoljuje, oziroma v nekaterih slučajih ukazuje? Gledé na posojilo samo na sebi, oziroma na obresti same na sebi gotovo ne, ker obresti so bile in bodo vedno po natornem pravu prepovedane, a gledé na sedanje okoliščine je težko odgovoriti.

¹⁾ Preostra terjatev. Obresti iz vzroka „škoda“ se kakor druge obresti naprej določijo in stavijo v pogodbo. Nikakor pa ni vselej mogoče naprej preračunati škodo. Zadostuje to, da bo škoda skoraj gotovo. Ako je konečno škoda večja, kakor so obresti proračunjene, vendar ne sme upnik več terjati, kakor je v pogodbi; ako pa je škoda manjša od obresti, pa dolžnik ne sme obresti utrgati. Op. vred.

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. decembra.

Notranje dežele.

Dunajski novi list „*Schwarz-Gelb*“ je bil zaplujen zaradi znanega članka: „Wir und die Preussen“ (mi in Prusi), ki je bil povod hudemu boju mej nemškim in avstrijskim časopisjem. Sodišče je konfiskacijo potrdilo ter spoznalo, da je list s člankom, v kojem je napadal zaveznika Avstrije in pobijal nemško-avstrijsko zvezo, zakrivil po § 58 lit. c kaz. zak. hudodelstvo veleizdaje, ker se je s tem izzvala zunanja nevarnost za avstrijsko državo.

jezični parkelj, istotako bega živeči neumno po svetu ljudi, vtihotapi se v kabinete gospodske, v parlamente, v zборе, v rodbine in se hoče nekoliko opičiti po Miklavžu.

V parklja z rudečim jezikom, rožički, žarečimi očmi in verigami zgubljajo ljudje vero; toda svet pa mora verjeti v tega parklja, ki v podobi denunciacije, trgovinske nevoščljivosti, bēde, narodnostnega razpora, korupcije, pohujšljive književnosti, zavisti, nihilizma in zlobnosti pohojeva mogotce, narode, občine, rodbine in posamične ljudi ter jim ne dá miru.

Miklavž in parkelj, Ormuzd in Ahirman, dobro in zlobno načelo — posledica je vedno eno in isto nasprotje. Tako je bilo že nekaj, tako je današnje, in ostalo bode pri tem še dolgo. Toda vsi gojimo željo in nádejo, naj Miklavž nekoliko časa še brzda parklja, da napoči ona blažena Miklavževa dōba, ko bode novodōbni parkelj, kakor zdaj ta na trgu v „Zvezdi“, plašil in strašil le še deca.

In kedar ta dan napoči, ne bodo imeli samo otročiči Miklavževega dneva, temveč praznoval bode ves svet Miklavževo. Da bi kmalu prišel!

A. S.

Moravski okrajni glavarji so poslali g. grofu Schönbornu adresu, v kateri mu čestitajo na imenovanju ministrom, ob enem pa izražajo obžalovanje, da je zapustil Moravsko.

Hrvatski sabor je po nasvetu odsekov odbil prošnjo zagrebskega mesta zoper odkup regalij. Protipredlog Vrbaničev je propadel.

Vnanje države.

Zadnje dni so se razširile po svetu razne novice, ki se tičejo papeža **Leona XIII.** ter dokazujejo, da postaja rimsko vprašanje vedno bolj pekoče. „Standard“ je trdil, da je Francija tajno sporočila sv. Očetu, da ga bo podpirala zoper italijansko vlado, ako bo zapustil Rim ter se nastanil v Franciji. Ta vest se je formalno preklicala. „Tribuna“ pa objavlja z Dunaja nastopno brzojavko: „Nadvojvoda Karol Ludovik je naznanil dunajskemu dopisniku „Tribune“, da je knez Liechtenstein ponudil papežu, ako zapusti Rim, svojo kneževino Liechtenstein kot bivališče. V tem slučaju hoče knez v Vaduzu zgraditi veličastno palačo in krasno cerkev. Knez je papežu tudi v oporoki volil svojo celo kneževino in deset milijonov, da bodo imeli papeži svoje stanovališče, ako bodo morali zapustiti Rim.“ „Neue Fr. Pr.“ dostavlja tej vesti novico iz Rima: „Papež je neki odgovoril knezu Liechtensteinu, da bo zapustil Rim le tedaj, ako bi bila v nevarnosti njegova oseba, potem pa bo rad gost kneza Liechtensteina.“ — Koliko je resnice na vsem tem, ni nam mogoče razsoditi; vsekako pa jasno kaže okoliščina, ker razširjajo take novice ravno listi kot „Tribuna“, „N. Fr. Pr.“ in dr., kakó postajajo sovražniki cerkve vedno bolj nemirni, ker jih — peče vest.

Srbski ustavni odbor ima danes polno sejo. Poroča se, da so se sporazumele vse tri stranke; odbor bo torej že v nekaterih sejah ugodno rešil načrt, kateri je izdelal pododbor. — Narod po deželi se je pomiril. Kraljevi ukaz gledé volitev je napravil najboljši vtis, da vzbudi celó navdušenje.

Javno mnenje v **Rusiji** je jako zadovoljno z novim prometnim ministrom generalom Paukerjem. Posebno se naglašá njegova tehnična učenost in skromnost v življenji. Posebno vladni krogi so prepričani, da bo z generalom Paukerjem prišel nov, čvrst duh v prometno ministerstvo.

Londonški „Daily Chronicle“ je izvedel iz Rima: Zaradi obravnav mej **Rusije** in **Vatikanom** so jako razburjeni italijanski vladni krogi, ki pravijo, da je Rusija javno pokazala svoje sovraštvo zoper trocarsko zvezo s tem, ker je obravnavala z Vatikanom, veleposlanika pri Kvirinalu pa ni imenovala več mesecev. Kot bodoči poslanik pri Vatikanu se imenuje kanceler ruskega veleposlaništva v Londonu, Butenjev. V tem slučaju bo Izvolski seveda zapustil Rim ter se povrnil na svoje prejšnje mesto v Washington.

Nasprotje mej **Anglijo** in **Rusijo** v srednji Aziji postaja vedno večje. Potujoči angleški diplomat sir Drummond Wolff hoče menda v Perziji poskusiti svojo diplomatično srečo, ki mu je bila toliko nemila ob „Zlatem rogu“. Ko ni bilo ruskega poslanika v Teheranu, pregovoril je Wolff šaha, da je dovolil Angliji prosto vožnjo po reki Karunu; šah je dal tudi angleškim družbam pravico, da zidajo v Perziji več železnic. Vladni krogi v Peterburgu so vsled teh novic jako razburjeni. Neka brzojavka v „Köln. Ztg.“ pripoveduje, da namerava storiti Rusija resne diplomatske korake zoper Perzijo. V Peterburgu so tudi prepričani, da perzijska vlada le vsled prizadevanja sira Drummonda Wolffa ni dovolila „exequatur“ ruskemu generalnemu konzulu v Mešedu, akoravno sta v tem mestu že davno angleški konzul in vojaški agent.

„Kölnische Ztg.“ je pisala, da bo **nemška** vlada v kratkem predložila državnemu zboru novo vojaško kreditno predlogo, ki bo zahtevala 40 do 50 milijonov za vprego in zboljšanje topništva. Ta vest je bila povod poslancu Richterju, da je zaradi tega interpeloval vlado. Vojni minister, general Bronsart pl. Schellendorf, mu je odgovoril: Naprega nemškega topništva je slabša od francoske. Vlada se je zaradi tega že posvetovala, ali ne bi bile vsled tega na mestu primerne naredbe, toda konečno sklenila pa še ni ničesa. Ako govori tedaj „Köln. Ztg.“ o 40 do 50 milijonih, potem vé ona več nego vlada sama.

Francoski mornarični minister je ukazal, da se pridruži „avizo“-parnik „Bouvet“ indijskemu mornaričnemu oddelku ter pomaga blokadnim ladijam v vshodno-afriškem morji.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 29. novembra. (Dunaj ima premalo cerkv.) [Dalje.] Gotovo je, da nikoli ne bode polnil moderni ali salonski katolicizem cerkv, temveč stari. Toda treba bode tudi svečenikom sleči jarem birokratizma. Hoče li duhovnik vspešno — v blagor njemu izročenih duš — nositi jarem Kristusov, ne sme se mu vrhu tega nakladati še jarem birokracije. Koder je učinila birokracija iz duhovnika „pisača“, kjer je stanovanje njegovo pisarna, tam mora biti duhovnik v hiši božji samo — gost.

Toda dalje! Da bi se prazne cerkve zopet na-

polnile, mora cerkvi odvzeta biti pretesna srajca — državne omnipotencije.

Kako je tužen tu položaj katolikov. Na Nemškem smejo prirejati katoličani shode, kjerkoli hočejo, in povabiti na shod govornika, odkoderkoli, ali nekje drugje bi to učinilo mnogo zadreg. Uboga cerkev, koja povsod dela zadrege; zadrege, hočete li imeti versko šolo; zadrege, ako nabira adrese in peticije v versko svrhu; zadrege, ako namerava sklicati shod katoliških mož; zadrege, ako se bori za svobodo, kakeršno uživajo uže davno druga veropovedanja. Želje birokratov so, da bi si vsak duhovnik mestu nekdanjih „kanonov“ omislil obutalo, koje se priporoča za kurja očesa. Toda toliko povem in rečem, da duhovnik s takim obutalom na nogah in s ključavnico „kancel-paragrafa“ na ustih ne bode polnil praznih cerkv.

Kolikokrat se je tožilo po javnih listih, da so pota iz pisarn v cerkve popolnem zarasla s travo. Imamo sicer zakone o nedeljnem počitku, toda ti so neveljavni za pisarniške delavce, dasi bi dandanašnje sto tisoč teh delavcev tak zakon pozdravilo z veseljem. Preostaje jim samo nedelja popoldne v okrepčanje duševnih in telesnih sil. Zakon o nedeljskem počitku je sploh s krščanskega stališča — nedostaten. Ta zakon sicer učini iz belega suznja v nedeljo svobodnega človeka, toda ne dela ga še kristijana. Novošegna narodno-gospodarska teorija vidi v delavcu povsem delavne roké, a nič drugega; toda delavec postaja pri tej teoriji žrtev prekujejskih življenj, to je, socijalne revolucije!

V Berlinu je dandanes do sto tisoč nekrščenih ljudi, to je, v krščanskih rodbinah sicer rojenih, kojih stariši se pa niso potrudili, da bi bili pustili deco krstiti; vsled tega ustanovljeno je bilo društvo pod pokroviteljstvom cesarja Viljema I. za notranje misije, koje ima oznanjevati poganom glavnih mest v krščanskih državah sv. evangelij. Tako društvo bi tudi ne bilo na škodo Dunaju. Kar je svoje dni pisal v šali Alban Stolz, da bode jedenkrat prišel iz Čine misijonar v Evropo poganom oznanjevati sv. vero, to se dandanes v istini lahko pripeti.

Hoče li Dunaj postati zopet krščansko mesto, popravljena morajo biti najprvo pota iz pisarn do cerkv, in v to svrhu treba ni drugega, nego dobre volje od vladne strani. Pisarne naj se v nedeljo in praznik zapró, birokraciji pa v srcé zabiči, da v oživljenje krščanskega duha in v napolnjenje hramov, v kojih zgradbo Nj. veličanstvo mnogo žrtvuje, sveti ljudstvu z dobrim vzgledom. Slavna vlada pa bodi uverjena, da v slučaju, ko bi se pisarne zapirale v nedeljo in praznik, bode solnce istotako i nadalje izhajalo o pravilni uradni uri, in nebo nad to grešno zemljo bode dalje rosilo roso in dež na polje v plačevanje davkov, in da se bodo štirje letni časi istotako vrstili, kakor doslej. Možno, da pride kakemu duhovnemu državnemu poslancu na misel, da svetuje takó vladi. (Dalje prih.)

Iz Škofje Loke, 3. dec. (V uršulinskem samostanu.) Vsako leto se v tukajšnjem nunskem samostanu razdeli ubogim učenkam nekoliko zimske obleke. Ker so presvetli cesar želeli, naj bi Njih štiridesetletnico slavili z dobrimi deli, vršila se je razdelitev obleke letos 3. decembra. Razdelilo se je pa veliko več, kakor druga leta, ker se je gospod katehet obrnil do nekaterih radodarnih Ločanov ter je precejšnjo svoto nabral. Posebno se je skazal blagorodni gosp. Alojzij Krener; daroval je za uboge učenke zeló, zeló veliko. Bog njemu in drugim blagim dobrotnikom stotero povrni! Pri razdelitvi so učenke pele, deklamovale, ter dobile knjižico „Cesar Franc Jožef I.“ V samostanu so potem vse učenke zunanje šole zajutrkovale. Današnjega dné gotovo nikdar ne bodo pozabile.

V notranji šoli je na dan sv. Franciška Ksaverja navadno vsako leto predstava. Letos so pa želele gojenke z ozirom na štiridesetletnico cesarjevo kaj posebnega narediti. Vaš dopisnik je že v tukajšnjem samostanu marsikaj lepega in blažilnega videl, a kaj lepšega, kakor danes, še ne. Navzočne matere so se mogle prepričati, v kakem duhu samostan odgojuje, ter tudi vzbuja patrijotična čutila do presvetlega cesarja in domovine. Izvršil se je sledeči vspeh z natančnostjo, katera dela vso čast častitim učiteljicam in gojenkam: 1. L. Meyer: Caesar. „Grande Marche“; 2. P. Angelik: „K štiridesetletnici cesarja Franca Jožefa I.“; 3. Živa podoba: „Po milosti božji“, s primernim, podobo razlagajočim govorom. Ta točka je po svoji izborni sestavi vse očarala. Ker je med gojenkami zastopanih šest narodnosti, so konec govora v šestih jezikih

„živijo“ zaklicale. Nato je postalo na odru jako živo. Gojenke so pele in igrale na glasovirji sledečo zbirko patrijotičnih pesem: Cesarska himna; Ferd. Preis: „Mein Oesterreich“; Moldner: „Heil Franz Josef!“; Zierer: „Heil dem Lande“; Salinger: „Heil dem Kaiser“; Kaulich: „Austria“; Hussak: „Hoch, Oesterreich, hoch!“; Sappé: „Dies ist mein Oesterreich“; Behr: Serenade; Förster: „Na slavo Avstriji“. Gojenke so držale lampijone s primernimi napisi. Nato je sledila jako primerna in spodbudna igra v treh dejanjih: „Konstancija, hči Konstantina, prvega krščanskega cesarja“. Med prvim in drugim dejanjem so pele P. Hugolinovo: „Štiridesetletnica cesarja Franca Jožefa“, med drugim in tretjim pa Salingerjevo: „Elisabeth-Hymne“. Obširno igro so predstavljajoče gojenke izvrstno na pamet znale; govorile so natančno in sočutno.

Dopoludne in popoldne sem jako zadovoljen zapustil samostan ter se na novo prepričal, da je vodstvo tega na široko znanega zavoda v izvrstnih rokah. Ljubi Bog poplačaj častitim gg. uršulinkam njih obilni trud ter blagoslovijaj njih delo.

Iz Košane, 3. decembra. V proslavo 40letnega vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I. imeli smo tukaj 3. t. m. šolski praznik. Vsa slovesnost bila je bolj priprosta, in bi je ne objavil, a zaradi nove šolske zastave, ki smo si jo v ta namen omislili, mi je skoraj dolžnost, da zapišem par besedi. — Gori omenjenega dne zbrali smo se s šolsko mladino k sv. maši, da bi se Bogu zahvalili, da nam je toliko časa ohranil našega presvetlega in čez vse dobrotljivega cesarja, in tudi prosili, da bi ga nam še mnoga, mnoga leta ohranil čvrstega v blagor narodov ter cele Avstrije. Pred sv. mašo blagoslovila se je nova zastava, potem pa je imel čast. gospod kapelan slovesen govor na šolsko mladino, kjer ji je prav ginljivo in vsestransko pojasnjeval pomen današnjega dneva, kakor tudi pomen šolske zastave. Temu nagovoru sledila je sv. maša, pri kateri je pela šolska mladina. Po sv. maši zbrali smo se v šolski sobi, kjer je sledil zopet nagovor šolskega vodje. Po razdelitvi lepih cesarskih podobic med pridnejše učence in po odpetih 2 kiticah cesarske pesmi razšli smo se na dom. — Da se je mogla pri tukajšnjih skromnih močeh zastava napraviti, gré zahvala v prvi vrsti častitemu gospodu župniku, ki je večino novcev v ta namen preskrbel; dalje gospodičini Deklevi, ki je nam blagovolila lep svilen trak z napisom podeliti, in še neki neimenovani dobri roki. Čast. gospodu župniku pa izrekam še posebej zahvalo, ker nam vsako leto jeden iztis Mohorjevih knjig za šolo oskrbi. Vsem blagim darovateljem bodi izrečena srčna zahvala.

S štajerske meje ob Savi, 2. dec. (Pasji kontumac, „Kath. Missionen“, pogum.)* Zloglasni pariški vivisektor Pavel Bert je umrl tamkaj nekje v Tonkinu in njegove smrti so se gotovo veselili pariški psi znebiti se svojega najnevarnejšega nasprotnika, pred katerim niso bili varni življenja, ne kože, ali njegov duh je nekako potegnil tudi pri nas, ne sicer tako hud, da bi žive drli, vendar pa prizadeva mnogo sitnosti tej prostosti vajeni, človeku tolikanj udani živali. To so nepretrgani, v mnogem oziru jako pretirani kontumaci. Mlado pse zgubi svojega gospodarja, vse spehano ga išče, če je sumljivo, ustrelé ga, razparajo, ako ni „wüthend“, je pa gotovo „wuthverdächtig“. In kazni na prostosti zadene vse njegove brate, sestre in sorodnike do poslednjega kolena, kar jih živi. V dokaz resničen dogodek iz pasjega življenja. Gospodar omoži svojo deklo v oddaljeno vas. Po dokončani svatovščini jo pelje na novi dom, spremnjano od starega znanca, domačega sultana. Gospodar se vrne pozno v noči na svoj dom, pes še le drugi dan za njim. Umé se, da ni šel po vojaški „eins, zwei“, marveč je stisnil rep in se pri tem upehal. Sreča ga dober prijatelj s puško na rami; zdi se mu sumljiv, ker je brez gospodarja. Usmrti ga, in bil je res „verdächtig“. Za to njegovo zamudo so se potem pokorili vsi njegovi tovariši daleč na okrog več tednov z nadležnimi torbicami na gobcih. Ne škoduje li njihovu zdravju na ta način prikračena prostost? Ni li znano, kako si ti četveronožniki sami iščejo zdravila po travi? In v takem stanu pogosto ne dobé niti sveže vode, ako ni gospodar posebno skrben.

Tužno se mi stori pri sreč, kader položim iz

rok zvezek „Kath. Missionen“, da Slovenci, posebno priprosto ljudstvo, še pogrešamo tega lista, če tudi jih imamo že mnogo družih preveč. Toliko poučljivega in ob enem zanimivega po tako nizki ceni. Ti listi so nam v enem oziru najboljše dogmatika ali zagovornica tolikanj napadane in zaničevane katoliške cerkve. Po njih sadu jih bode te spoznali. Fige se ne pobirajo z osata. Ti listi kažejo nam v tako živih barvah delovanje prastare in vendar večno mlade cerkve, kažejo nam „ad oculos“, kdo nosi pravo omiko, pravi humanizem med divje narode in s kolikimi težavami, kolikim požrtovanjem. Nagnili bi pa gotovo tudi marsikoga, priskočiti ubogim misijonarjem z materijelno pomočjo in tako močno pospeševati njihovo delovanje. Koga bi pa tudi ne zanimalo življenje, noše, navade nam oddaljenih še popolnoma divjih narodov! Primernejšega berila si pač ne morem misliti za delavnega človeka v njegovih prostih urah. Kako blažilno mora vplivati na srce tako popolnoma darovanje samega sebe iz gole ljubezni do bližnjega. In to niso izmišljene povedke, nego gola živa istina. Slovenci sedaj nimamo ilustrovanega zabavnega časnika, ne bi li bilo mogoče ta list obuditi? Original tudi v nemškem jeziku ni, gotovo bi se lahkim potom dobilo privoljenje za izdavanje od prvotne francoske družbe.

Vi, g. vrednik, ste pa tudi včasih premalo rahločutni. Ne zaradi tega, da marsikaj pristrižete, marsikaj celó popolnoma vržete v koš. Ne, prav imate, toliko le štedite, da ne tiskate samo zá-se in za g. državnega pravnika. Vzrok je drugi. Pred kratkim časom ste v dopisu iz sv. Križa pri Kostanjevici tako neprijetno pošegetali nekega gospoda z Dolenjske, da je moral stresti srd „svojega rojstva starih kosti“, rekel bi Kitajec v svoji ponižnosti, nad čisto nedolžno osebo, ki o tistem dopisu ni imela niti duha in menda še dandanes ne zná njegove vsebine. Je-li to storil zaradi tega, da bi tem potom pravi pisatelj zvedel o njegovem srdu, ali je bil slednji, kakor pravimo, „aus der Schussweite“, ali pa je bilo grozdje prekislo.

Iz Pičana v Istri, 3. dec. Letos dohaja mnogo slovenskih trgovcev v Istro kupovat vina. Večinoma se ustavijo v Pazinu. Tam lové jih zagrizeni lahoni v svoje zanke — nagovarjajoč jih, da le njihovo vino kupujejo, — a v zahvalnost za donesene denarje se jim potem posmehujejo.

Opozarjamo zato vse Slovence, koji želé dobrega belega vina, da se, prišedši v Pazin, ne dadó premotiti od lahonskih agentov, — največ slovenskih in hrvatskih renegatov — temveč da se direktno podajo v jedno uro oddaljeno Gračišče (pri veliki cesti, keja pelje na Reko) k gospodu županu J. Ivič-u, ali naprej v Pičan k gosp. županu J. Lukež-u, kjer se jim bodo brezplačno natančna pojasnila dala.

Dnevne novice.

(Še jedna Gorupova ustanova.) Kakor poroča „Slovenski Narod“, vložil je g. Gorup po svojem zastopniku, g. dr. Mosché-tu, pri kranjskem deželnem odboru ponudbo, da kupi poslopje in vrt sedanje deželne bolnišnice za 120.000 gld. in da prepušti vsa poslopja in del vrta brezplačno mestu ljubljanskemu v ta namen, da ustanovi višjo slovensko deklinško šolo. S to pomočjo mogla bi se bolnišnica premestiti iz mesta na primernejši prostor. Ko bi pa poslopje ne bilo primerno za deklinško šolo, dovoljuje g. Gorup, da je sme mesto porabiti tudi za druge namene, toda v tem slučaju napraviti deklinško šolo na drugem mestu. Novo to darilo g. Gorupa vredno je do 70.000 gld. Slava mu!

(Podpornemu društvu za slovenske velikošolce) pristopila sta včeraj kot ustanovnika, kakor se nam z Dunaja brzojavno poroča, c. kr. notar v Radovljici, g. Ivan Plantan, in soproga njegova gospa Jadviga, rojena Dunajčanka, ter poslala društvu 100 gold. Slava njima!

(Administratorjem v Naklem) je imenovan bivši kapelan v Ribnici, č. g. Janez Aljančič.

(V „Katoliški družbi“) je včeraj govoril g. A. Kalan ob vprašanju: „Ali je umetnost sama sebi namen?“ Odgovor ni težak, težje pa je razlogov in dokazov jasnih in silnih zbrati in uporabiti. To se je čutilo tudi v tej razpravi. Predno je gospod odgovoril na glavno vprašanje, odgovarjal je na dvoje podrejenih pitanj: ali je namen umetnosti dajati estetiškega užitka? Kar je potrdil s pristavkom, da je ta namen neposredni in najbližji; in

ali je tudi namen umetnosti podajati etičskih koristij, to je bistrenje duha in blaženja srca? To drugo je sicer le posredni in podrejeni namen umetnosti, ali dovršena umetnost ni ona, ki tega namena nič ne dosega. Veljavnih mož izreki so vzdržali in potrdili te dve misli. Glavno vprašanje hoče gosp. Kalan rešiti prihodnjič. Obiskan je bil sinočni večer bolj, a ne še zadostno.

(Promocija.) Na vseučilišči v Gradci je bil pretekli teden promoviran doktorjem prava g. Alojzij Brenčič iz Novevasi pri Ptui.

(Slovensko gledališče.) V soboto 8. in v nedeljo 9. decembra priredi dramatično društvo gledališčni predstavi, in sicer: v soboto „Nezgode starega samca“, burko s petjem v treh dejanjih, katera je pri zadnji predstavi izzvala gromovito priznanje in si priborila občno hvalo občinstva. V tretjem dejanji skrbjeno je za nove sveže kuplete sedanjih naših razmer se tikajoče. V nedeljo pel se bo de „Vzbujeni lev“, opereta v jednom dejanji, ki bo gotovo tudi letos napolnila gledališče. Te dve predstavi ste predzadnji v tekočem letu.

(Gosp. dr. Gregor Krek), redni c. kr. profesor slovenskega jezikoslovja na vseučilišči v Gradci, je bil dné 3. decembra 1888 v slavnostni seji jugoslovenske akademije v Zagrebu proglašen za dopisujočega člana.

(Imenovanje.) Na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji so imenovane na drugo učiteljsko mesto dosedanja tretja učiteljica gđe. Rozalija Galé; na tretje učiteljsko mesto dosedanja četrta učiteljica gđe. Marija Kavčič; na četrto mesto pa pride učiteljica v Šmartnem pri Litiji gđe. Antonija Janočna.

(Umrli) je dné 2. t. m. v Ljubljani g. Lovro Rus, zdravnik in posestnik v Št. Vidu pri Lukovci, kamor je bil včeraj prepeljan in pokopan. V brdskem okraji je bil zuana in spoštovana oseba. Kot bivši član komisije za vrejenje zemljiškega davka je bil odlikovan z zlatim križcem za zasluge s krono. N. v m. p.!

(Umrli) je predvčerajšnjim premil. spljetski škof Marko Kalogera. Pokojnik je bil rojen dne 7. decembra 1819 v Bilatu pri Kotoru. Najprvo je bil profesor bogoslovja v Zadru, a že leta 1856 je postal škof kotorski, pozneje pa je bil prestavljen v spljetsko škofijo. V teku 22letnega pastirovanja si je blagi škof pridobil ljubezen in spoštovanje cele Dalmacije. N. v m. p.!

(Vinotrci), ki bi radi dobrega istrijskega terana, obrnejo naj se pismeno na g. Jurija Križmaniča v Kanfanaru, ki jim bo drage volje naznanjal cene. Vina je tam dosti dobrega, železnična postaja je na mestu.

(Gg. učitelji litijskega okraja) priredili so na čast gosp. Andreju Turku, vzglednemu učitelju v pokoju, prigodom 80. obletnice njegovega rojstvenega dne 6. decembra t. l. slavnost s tem-le vspešdom: 1. Dne 5. dec. zvečer podoknica; 2. dne 6. dec. ob 9. uri slovesna sv. maša v Št. Vidu; 3. banket v gostilni pri „Fačini“-ju v Št. Vidu; 4. slavnostni govor (g. Janovsky); 5. zabava. Čestitamo tudi mi zaslužnemu gospodu na tak posebno slavni dan.

(Za sirotišnico v Kočevji) je darovala trboveljska premogova družba 250 gold.

(Šestdesetletnico) zdravništva bode praznoval dné 13. t. m. upokojeni prvi mestni ranocelnik, gosp. Andrej Gregorič. Kranjsko društvo zdravnikov mu bo izročilo adresno.

(Potres) čutili so danes v Ljubljani okoli 1. ure 10 min. popoldne. Bila sta dva sunljeja od jugovzhoda proti severozapadu.

(Odsek za posvetovanje o delavskih zbornicah) v državnem zboru je imel v ponedeljek sejo ter se posvetoval o vprašanjih, ki se bodo predložila delavski enketi. V enketo bo kot veščak iz Ljubljane poklican krojaški mojster g. M. Kunc, vrednik „Obrtnika“.

Telegrami.

Dunaj, 6. dec. Zbornica poslancev: Finančni minister odgovarja na interpelacijo zaradi povišanih cen smodk, da ne omejuje nobene postavne določbe, kako drago se smejo prodajati smodke. Tudi je postavno izključeno, da bi se v državnem zakoniku objavljale ministerske naredbe, ki se tičejo cenikov erarnih tovarn. Ogerska v tem vprašanji popolnoma slično postopa. Za zvišanje

*) Zaradi pomanjkanja prostora morali smo krajšati.

Op. vredn.

een sta bili merodajni večja pridobitna vrednost in prodaja.

Gradec, 5. decembra. Tukajšnji slovan-ski vseučiliščniki so sklenili, da se bo vršil komers dne 7. decembra.

Rim, 5. decembra. Papež je dovolil, da se poveri pri Vatikanu ruski zastopnik, po-slal pa ne bo v Peterburg nuncijs.

Berolin, 6. decembra. „Nordd. Allg. Ztg.“ pravi, da je vest o bivanji nemških častnikov-vohunov v Franciji izmišljena, temu nasproti pa imenoma navaja trinajst aktivnih franco-skih častnikov, ki so se nastanili v Nemčiji kot jezikovni učitelji ter bili mej septembrom in novembrom iztirani iz Nemčije.

Umrli so:

V bolnišnici:

2. decembra. Lorenc Russ, posestnik, 66 let, carcinoma-tose.
3. decembra. Jožefa Grajžar, delavka, 28 let, typhus ab-dominalis.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	azakomera + mm	toplomera po Celziju			
7. u. jut.	748.3	-2.2	brev.	megla	0.2
5. 2. u. pop.	747.8	0.4	"	"	megla
9. u. zveč.	747.9	-2.8	"	"	"
Srednja temperatura -4.6° C., za 5.2° pod normalom.					

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

6. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 65 kr.
Sreberna " 5% " 100 " 16%	82 " 20 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 " 55 "
Papirna renta, davka prosta	97 " 50 "
Akcije avstr.-ogerske banke	876 " "
Kreditne akcije	302 " 10 "
London	121 " 80 "
Srebro	— " "
Francoski napoleond.	9 " 65 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 77 " "
Nemške marke	59 " 72 1/2 "

Bogu vsemogočnemu je bilo všeč, našega iskreno ljubljeneega nepozabnega očeta, ozi-roma tasta in svaka, gospoda

Antona Viditz-a,

kr. ogerskega finančnega računskega revidenta v pokojji,

danes 5. decembra ob 7 1/4 uri zjutraj po dolgi bolezni, previdenega s tolažili sv. vere, v boljše življenje poklicati.

Pogreb dragega umrlega bo v petek dne 7. decembra t. l. ob 1/2 4. uri po-poludne iz hiše št. 3. Židovske ulice, na pokopališče k sv. Krištofu.

Svete maše zadušnice se bodo brale v tukajšnji stolni cerkvi sv. Nikolaja.

V LJUBLJANI, dne 5. decembra 1888.

Henrik Viditz, c. kr. davkarski kontrolor, sin. Irma Viditz, Ana Erzen, hčeri. Tomo Erzen, c. kr. poštni oficijal, zet. Julij Ledenig, c. kr. deželne nadsodnije svetnik, Alfred Ledenig, trgovec, svaka. Robert Erzen, vnuk.

Janez Dogan,

mizarski mojster v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 15, (Medijatova hiša)

prilporeča svojo dobro vrejeno zalogo raznovrstne

hišne oprave,

politovane in likane: altarne podstavke po 5 gld. 50 kr., divane, garniture, modroce na peresih po 10 gld., žimnate modroce po 20 gld., vozičke za otroke, okvire za svete in posvetne podobe

po mogoče nizke cen.

Tudi prevzema vsa mizarska in stavbena dela.

Cenilnik s podobami zastonj in franko.

Izdajatelj: Matija Kolar.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Františkansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.

prilporečata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano reelno fino delo in najnižje cene.

Posebno prilporečilne za prekupee so oljnat barve v ploščevinastih pušicah (Bleebüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

OTOMANE,

!!gld. 38 a.v.!!

(glej podobo), naj. bolj praktično, elegantno, moderno in priljubljeno tapecirano pohiš-tveno orodje, pre-oblečeno z moder-nim in močnim blagom in popol-

no pozamenterijo, to je s čopi in dolgimi franžami iz blaga, izdeluje po — 38 gold. a. v. — zajamčeno dobro in solidno narejene

Anton Obreza,

tapecirar in dekoratér

v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 4.

Uzoreci blaga resnim kupcem franko na razpolago. Vsa v mojo stroko spadajoča dela v mestu in na deželi izvršujem najceneje. — Modroce na peresih (Federmatratzen) 10 gl. in višje. — Preč. duhovščini prilporečam kot specialiteto: altarne preproge.

Ceniki s podobami zastonj in franko na zahtevanje.

Tujci.

4. decembra.

Pri **Mattén**: Fischman, potovalec, iz Budimpeš.e. — J. Ehrlich in Planer, trgovec, z Dunaja. — dr. Zehden, profesor, z Dunaja. — Walter, arhitekt, iz Celja. — Deuninger, trgovec, z Bavarskega. — Locodelli, trgovec z lesom, iz Trsta. — dr. Oto Schwalt, odvetnik, z Dunaja.

Pri **Slonu**: Lilles, trgovec, z Dunaja. — Rendich iz Reke. — Spaner, H. Kluz, Deutsch in Novak z Dunaja. — J. Steier, trgovec, iz Brna. — A. Kranz iz Kamnika. — Fr. Martinek, oficijal, iz Trsta. — A. Ogrinz, okrajni glavar, iz Maribora. — L. Bartha, trgovec, z Dunaja.

Pri **Južnem kolodvoru**: Dragotin Lomšek s Krškega. — Schwanz, potovalec, z Dunaja. — Frisch iz Radgone.

„THE GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje v Londonu.

Podružnica za Avstrijo:

Dunaj, Giselastrasse 1,

v hiši društva.

Podružnica za Ogorsko:

Pešta, Franz-Josefplatz

št 5 in 6, v hiši društva.

Društvena aktiva dné 30. junija 1887	frank.	97.872.236.55
Letni dohodki premij in obresti	"	18.678.393.10
Izplačitve za zavarovalne in rentne pogodbe, za zakupnine itd. v dobi društvenega obstanka (1848)	"	191.108.220.84
V zadnji dvanajstmesčni poslovalni dobi vložilo se je pri društvu za novih ponudb, vsled česar iznaša v dobi društvenega obstanka skupni znesek vloženih ponudb	"	58.038.225.—
		1.510.786.529.58.

Prospekte in druga pojasnila daje brezplačno

glavni zastop v Ljubljani

(11)

Gvidu Zeschko-tu

Tržaška cesta, št. 3.

Ne zameniti z Radgonsko, to je Radkersburger.

Radenska kislavoda in kopališče.

Radenci na slov. Štajerskem ob vznožji Slovenskih goric.

Kot zdravilna voda.

Radenska kislavoda ima med vsemi evropskimi kisleci največ natrona in litija. Posebna njena lastnost je, da pomaga pri vseh boleznih, koje dobi človek vsled prevelike kisline v svoji vodi, kakor pri hudici, pri kamnu v želodcu, mehurji in ledicah, ter je neprecenljivo zdravilo pri zlati žili, pri boleznih v mehurji, pri zasliženjih, kadar se napravljav kislina v želodcu in črevesu, pri vredu, katarik in živčnih boleznih.

Kot namizna voda.

Vsled obilne oglene kisline in oglenokislega natrona, prijetnega okusa in močnega penjenja je radenska kislavoda najbolj priljubljena poživljajoča pijača. Pomešana s kislim vinom ali s sadnim sokom in sladkorjem je močno šumeča, žejo gasoča pijača, koje imenujejo mineralni šampanjec.

Obvarovalno zdravilo.

Jako razširjena je in mnogo se rabi radenska kislavoda kot varstvo in zdravilo zoper davico, škriatico, mrzlico in kolero.

Kopeli in stanovanja.

Kopeli se prirejujejo iz železnate in kisle vode z raznovrstno gorkoto. Skušnja nči, da pomagajo posebno zoper: hudico, trganje po udih, ženske bolezni, pomanjkanje krvi, bledico, histerijo in neplodovitost. (Cena kopeli 35 kr., cena za eno sobo 30 kr. do 1 gold.)

Ogljeno-kisli litij kot zdravilo.

Liter radenske kisle vode ima v sebi 0.06 gr. dvakratno ogljeno-kislega litija, to je množina, ki se težko prekorači pri enkratnem zavžitku. Kolike vrednosti je ta jako močan lužnik kot zdravilo, dokazujejo Garrodovi poskusi, ki so se vsestranski potrdili. Položil je koške kosti in hrustancev od protinastih bolnikov v enako močne tekočine kalija, matrona in litija. Prvi dve niste skoraj nič vplivali, slednja pa tako odločno, da so bile protinastih snovi navzete kosti v kratkem proste vse nesnage. To ga je napotilo, da je začel poskušati z litijem pri protinastih bolnikih, kojih scavnike prevlake so postajale vedno manjše ter konečno popolnoma prenehale. Vspehi, koje so dosegli pri enacih razmerah tudi drugi zdravniki.

Cenike razpošilja zastonj in franko kopališče radenske statine na Štajerskem.

(49) V zalogi imata kislavodo Ferdinand Plautz in Mihael Kastner v Ljubljani.

Odgovorni vrednik: Ignacij Žitnik.

Tisk „Katoiške Tiskarne“ v Ljubljani.